

Asia: VN/1281/2020

Begäran om utlåtande om regeringens redogörelse om behoven av att reformera integrations-främjandet (utkast)

Lausunnonantajan lausunto

Allmänna kommentarer om redogörelsen

Inom Föreningen Luckan upprätthåller Luckan Integration upprätthåller språk- och kulturöverskridande lågröskel-mötesplatser med informations- och vägledningstjänster för invandrare samt koordinerar mentor- och frivilligverksamhet. Luckan Integration har specialkunskap om integration på svenska med verksamhet inom huvudstadsregionen samt i Borgå och Kyrkslätt.

Att välja svenska som integrationsspråk i Finland borde tryggas genom lagen om främjande av integration (1386/2010). Utvecklingen av integrationsfrämjande åtgärder planeras ofta utgående från en finskspråkig kontext. Detta medför att den svenska integrationsfrämjande verksamheten, inte beaktas i planeringen. För att integration på svenska ska vara möjligt och utvecklas krävs att dessa integrationsprogram, både på nationell och kommunal nivå (i synnerhet i tvåspråkiga kommuner), synligt beaktar och främjar integration på landets båda nationalspråk.

I Marins regeringsprogram poängteras att de integrationsfrämjande tjänsternas kvalitet, förpliktande karaktär och effekt ska förbättras på båda nationalspråken samt att obligatorisk undervisning i finska eller svenska som andraspråk (S2) inom småbarnspedagogiken ska främjas (Regeringsprogrammet, 2019 s 146, 172). Detta borde också tydligt framkomma i denna redogörelse.

Många av åtgärdsförslagen är redan under arbete i och med de reformer som är på gång inom bl.a. kontinuerligt lärande, kommunernas sysselsättningsförsök och de nationella kompetenscentren. I dessa försök tas inte integrationen på svenska i beaktande. Vi ser att det finns ett behov av ett kompetenscenter för integrationen på svenska som har ett nationellt ansvar att koordinera och ansvara för integrationen på svenska.

I redogörelsen framkommer det inte perspektiv på den ömsesidiga integrationen, vilket ändå är en förutsättning för ett mångkulturellt samhälle.

Kommentarer till kapitel 1-6: Lägesbilden och de viktigaste förändringsfaktorerna Vi ber er vid behov anteckna endast ett kortfattat allmänt utlåtande om kapitlet och i detalj endast de viktigaste frågorna ni vill kommentera eller ärenden som eventuellt saknas.

Redogörelsen bildar en bra helhet med många konkreta åtgärdsförslag ur ett holistiskt perspektiv, där ekosystem och sektorövergripande samarbete får en central roll.

Det faktum att målgruppen är ytterst heterogen och att majoriteten bor i tillväxtcentrum har uppmärksamats och innebär stora regionala skillnader i förhållande till behovet av tjänster och service. Det är också bra att man i redogörelsen lyfter upp både behovet av arbetskraftsinvandring, de inflyttades låga ålder, i jämförelse med de övriga bosatta i Finland och de utländska studerandes och arbetskraftsinvandringens höga sysselsättningsgrad.

Rätten att integreras på svenska i det tvåspråkiga Finland nämns, och då borde integrationsprocesserna vara jämlika de på finska. Strukturerna för integration på svenska är inte jämförbara med de på finska och speciellt saknas permanenta och statligt finansierade lösningar för svenska tjänster. Information om svensk integration ökar också efterfrågan. Även den svenskspråkiga arbetsmarknaden behöver invandrare för att kunna möta arbetskraftsbehov.

Integrationsarbetet vilar långt på projektfinansiering, vilket är en sårbar lösning som inte bidrar till kontinuitet. Integrationsarbetet genomförs långt som ett samarbete mellan det offentliga och tredje sektorn. Även riksdagen har förutsatt att regeringen sörjer för att tredje sektorns, det vill säga organisationernas och det fria bildningsarbetets, andel i integrationsarbetet ökas och då är det viktigt att finansieringen för tredje sektorn och de som stöder svensk integration kan säkras.

Det behövs mera finansiering för tredje sektorn att kunna upprätthålla redan utvecklade koncept (inom ramen för projekt) och för att implementera dessa i sin verksamhet. Mentorering lyfts fram som en viktig funktion för att främja integration men finansiering behövs för att upprätthålla mentorverksamhet. I dagens läge är dessa ofta projektfinansierade. Tredje sektorns roll bör tydliggöras och ge värde. Tredje sektorns sätt att arbeta med inklusion och beaktande av människors behov bör ses som en kunskap och expertis som behövs i att uppnå målsättningarna och därmed resurseras och delaktig göras i planeringen och i utförande av vissa aktiviteter.

I redogörelsen förs fram att tredje sektorn i högre grad skall sälja tjänster. Dialog behövs för att diskutera hur försäljning av tjänster påverkar tredje sektorns neutralitet och hur försäljning av tjänster påverkar övrig finansiering för föreningar. Det behövs utbildning till föreningar i detta. Föreningar och organisationers finansiering bör ses över skilt från den fria bildningen eftersom finansieringskanalerna är delvis olika.

Kommentarer till kapitel 7 Invandrarnas sysselsättning och delaktighet ska stärkas

Eftersom invandringen varierar regionalt, finns det regionala och lokala skillnader i behovet av tjänster, tillgången till tjänster och hur väl de fungerar. Skillnader finns också i servicestrukturen och när det gäller integration på svenska så vore det viktigt att stärka det kommunöverskridande samarbetet då volymerna är betydligt mindre. Vi ser ett starkt behov för att de kompetenscenter som finns i huvudstadsregionen skall kunna betjäna även de som integreras på svenska. Verksamheterna i dessa och tjänsterna bör utvecklas i samarbete med svenskspråkiga aktörer.

Föreningen Luckan har en lång erfarenhet av lågtröskelverksamhet och handledning och specialkunskap om integration på svenska inom huvudstadsregionen. Föreningen Luckan ingår i huvudstadsregionernas samt i Borgås låg-tröskel projekt och bidrar med utbildning till nätverken om svensk integration samt ger vägledning för de som är intresserade av den svenska integrationsvägen. Vi ser att det behövs expertis om svensk integration både i det nationella stödet till låg-tröskel verksamhet som utvecklas av TEM samt i de tvåspråkiga kommunernas lågtröskelverksamhet. Vi ser att Luckan integration har den expertis och kunskap som behövs för att medverka i utvecklingen av lågtröskel information- och vägledningsverksamhet som utvecklas med TEM finansiering. Utöver det anser vi att lågtröskelverksamhet är traditionellt en tredje sektorn uppgift och att i dessa projekt finns det en utmärkt möjlighet att uppmärksamma tredje sektorns kompetens och ge tredje sektorn en roll i utförandet.

Kommunförsöken bör också ta i beaktande det svenska ur ett brett perspektiv. Kommunförsöken är delvis problematiska ur en finlandssvensk synvinkel då det inte den svenska aspekten alltid tagits i beaktande inom ramen för kommunförsöken, vilket borde vara självklart i tvåspråkiga kommuner och regioner.

Då det gäller integration på svenska så är det även vanligt att man skapar lösningar som är regionala och inte enbart kommunala. Integrationen på svenska överskrider ofta kommungränserna, vilket är viktigt att ta i beaktande i kommunförsöken.

Det är bra att man underlättar möjligheterna till att få språkstudier och samhällskunskap för dem som kommer som arbetskraftsinvandrare. Inom integrationen på svenska är en process med upphandling av denna typ av utbildning inte så fungerade då många aktörer är rätt små. Däremot har man kunnat bygga upp utbildningar inom fria bildningen där man erbjudit språkstudier på arbetsplatsen, m.h.a. applikationer och webbtjänster. Det här kunde också ordnas för den samhällsorienterade kompetenshelheten.

Vi ser att möjligheten att lära sig svenska är en snabbare väg till studier och sysselsättning för en del. Vi ser också potential i att erbjuda svenska som en möjlighet för arbetskraftsinvandrare och öka Finlands möjligheter att attrahera utlandsfödda sakkunniga till Finland. Svenska ger samkkunniga möjlighet att röra sig mellan de nordiska länderna och många företag är verksamma i de olika nordiska länderna och svenska sänker tröskeln för en person eller hans familj att byta arbetsuppgifter och boningsort inom de nordiska företagen. Detta kunde därmed öka attraktionen för att välja ett arbete i Finland då det öppnar karriärmöjligheter i hela Norden.

Det är viktigt att det finns svenska integrationsvägar på alla nivåer, från grundläggande utbildning till yrkesgivande utbildning på andra och tredje stadiet.

Där Metropolia stärks för den finska integrationen skall Yrkeshögskolan Arcada, den enda svenska yrkeshögskolan med SIMHE status stärkas för den svenska integrationen.

Barn och ungas integration bör fungera både på svenska och finska. Information om utbildnings- och sysselsättningsmöjligheter för föräldralediga ska ske i ett så tidigt skede som möjligt. Här behöver också det svenska alternativet lyftas fram.

Den svenska integrationen sker ofta som ett sektoröverskridande samarbete där tredje sektorn spelar en mycket stark roll, dess roll bör stärkas.

Kommentarer till kapitel 8 Påbörjandet av integrationen ska påskyndas

Det är viktigt att de myndigheter och aktörer som kommer i kontakt med nyanlända i initialskedet har korrekt information om rätten att välja svenska som första integrationspråk, samt att de också aktivt informerar om den möjligheten. Det behövs även möjlighet att snabbt påbörja en integrationsutbildning på svenska. I huvudstadsregionen börjar en kurs om året (fysiskt). Väntetiden kan bli för lång för hen som vill börja studera svenska övriga tider på året.

Kommentarer till kapitel 9 Invandrarnas tillgång till vägledning och rådgivning ska förbättras

Innehållet i guiden Välkommen till Finland bör dessutom utvecklas så att det genomgående framgår att Finland är ett tvåspråkigt land och att man både kan integreras på svenska som att man kan välja svensk småbarnspedagogik och allt grundläggande utbildning till högskolestudier på svenska. Den aktuella guiden ger en mycket skev bild av Finlands tvåspråkighet.

Iom att rådgivningen och vägledningen utvecklas är det också viktigt att informationen om det svenska i Finland inkluderas i rådgivarnas manualer på ett brett sätt.

I den rådgivande och vägledande verksamheten spelar tredje sektorn en viktig roll och det är viktigt att samarbetet mellan tredje sektorn och det offentliga stärks och att arbetsfördelningen klargörs.

Behovet av ett svenskspråkigt kompetenscenter blir tydligt just ifråga om kontinuitet, ansvar och kunnande om det svenska vägen och möjligheterna.

Kommentarer till kapitel 10 Ett integrationsprogram ska sammanställas för att stödja integrationen under inledningsfasen

Det är viktigt att utöka integrationen till även studerande, de som flyttar till Finland för att arbeta samt makar som inte är klienter hos Arbetskraftstjänsterna. De skall också ha möjlighet till ett integrationsprogram för egen del. Integrationsprogrammets introduktionsperiod på den inflyttades eget språk, är en bra utveckling. Det är dock viktigt att man efter det kan välja integrationsspråk finska eller svenska.

Webbutbildning är ett bra komplement till integrationsutbildningarna och ger möjlighet till flexibla arrangemang, men kan inte vara det enda alternativet eftersom det inte passar för alla inom målgruppen. Virtuella integrationsutbildningar kan vara bra för språkutvecklingen men inkluderingsaspekten kan lida.

Om man utarbetar nationella slutprov för dem som slutfört en integrationsutbildning bör det svenska beaktas från början och inte enbart översättas.

Det finns behov av en aktör som nationellt ansvarar för koordinering och informationsdelgivning (kommunikation) för den svenska integrationen och dess aktörer. Ett nationellt kompetenscenter för svensk integration kunde utvecklas. Detta skulle även synliggöra den svenska integrationen bättre gentemot det nationella samt att det finns en tydlig aktör på nationellt plan som ansvarar för de svenska frågorna. Vi vill understryka att det är viktigt att integrationen på svenska beaktas i de kommunala lösningarna samt att de befintliga tjänsterna har tillräcklig kunskap om de svenska integrationsstigar och att det finns svenskspråkiga aktörer med i det mångprofessionella arbetet.

Det ska finnas klara kriterier för när en integrationstid kan förlängas så att det inte blir oklart eller finns en risk för att man hanterar ärendet olika beroende på region eller tjänsteman. Beslutet behöver förstås utgå ifrån individens eget val. Det är viktigt att det vid beslut om förlängning av integrationstiden sker på ett objektivt sätt och att det beaktar likabehandlingsprincipen. Även individens egna åsikter i frågan ska höras och beaktas i den mån det är möjligt.

Om integrationstiden har upphört borde det finnas möjligheter att fortsätta språkstudier som frivilliga studier om det främjar individen språkinläring och sysselsättningsförutsättningar. Det får däremot inte påverka möjligheterna att sedan fortsätta studera en yrkesexamen som frivilliga studier.

Integrationsutbildningen på svenska sker ofta inom den fria bildningens regi. Det här är ger en viss flexibilitet att ordna undervisningen så att den motsvarar målgruppens behov och det faktum att det ofta är frågan om rätt små grupper.

Det är bra att det finns möjligheter att förlänga integrationstiden i och med att alla inte har samma förmåga att lära sig språket inom rekommenderad tid. Det ska finnas klara kriterier för när en integrationstid kan förlängas så att det inte blir oklart eller finns en risk för att man hanterar ärendet olika beroende på region eller tjänsteman. Det är viktigt att det vid beslut om förlängning av integrationstiden sker på ett objektivt sätt och att det beaktar likabehandlingsprincipen. Även individens egna åsikter i frågan ska höras och beaktas i den mån det är möjligt.

Det är viktigt att det finns jämställda svenska utbildningar till de som ordnas på finska. För de svenska utbildningarna behövs de sektor- och kommunöverskridande lösningar och andra volymer än de finska utbildningarna.

Kommentarer till kapitel 11 Integrationsfrämjandet ska öka experternas benägenhet att stanna och deras delaktighet

Hela familjens behov bör beaktas då de flyttar med en arbetskraftsinvandrare. Det är viktigt att även partnern har möjlighet till arbete som motsvarar hans kompetens. Nätverkstjänster så att arbetskraftsinvandrare och deras familjemedlemmar har möjlighet att lära känna människor i

lokalsamhället är viktigt. Enligt forskaren Anu Yijälä upplevde t.ex. många på European Chemical Agency att de inte har någon kontakt med personer med finländskt ursprung trots flera års vistelse i Finland. Öka kännedom om mötesplatser, fritidsverksamhet och mentor- och nätverkskoncept behövs hos denna målgrupp.

Språkutbildning i de inhemska språken på arbetsplatsen är viktigt för att trygga karriärmöjligheterna i Finland samt för att kunna ta del av samhällsdiskussionerna.

Kommentarer till kapitel 12 Partnerskapen och organisationernas roll i integrationsjobbet ska stärkas

Det är positivt att tredje sektorn och den fria bildningen får ett större ansvar vid integrationen, men vi efterlyser tydligare ramar och ansvarsområden samt tillräckliga resurser för att kunna utföra uppgiften.

En eventuell upphandling av vissa uppgifter/uppdrag kan minska möjligheterna att delta för organisationer och läroinrättningar som jobbar med integration på svenska. Det är ofta frågan om mindre organisationer som sköter integrationen på svenska som varken har personalresurser eller kunskande att ta del i större upphandlingsprocesser. Dessutom kan grupperna vara små och då kan det bli svårt att fylla eventuella kriterier som man sätter med i upphandlingen.

Hur försäljning av tjänster påverkar föreningars övriga finansiering bör utredas och diskussion bör föras om hur försäljning av tjänster påverkar tredje sektorns neutralitet. Det är viktigt att bevara även tredje sektorns trovärdighet som samhällets vakthundar och språkrör för marginaliserade gruppers behov.

Projektfinansiering fungerar bra då man vill utveckla verksamhet och hitta på nya innovativa lösningar men den är mindre bra då man vill fortsätta upprätthålla redan etablerad verksamhet. I det svenska Finland finns det många små föreningar som jobbar aktivt och innovativt med integration på lokal nivå, även den verksamheten borde kunna garanteras medel på annat sätt än genom tillfällig projektfinansiering.

En långsiktig finansiering för den tredje sektorn behövs för att man ska kunna garantera kvalitativa integrationstjänster.

Kommentarer till kapitel 13 Goda relationer mellan befolkningsgrupper och delaktighet stöder integration och samhörighet

Vi saknar ett perspektiv på en ömsesidig/tvåsidig integration som bidrar till att vårt samhälle förändras i en mera öppen och tolerant riktning. Samhället behöver gå mot ett mera interkulturellt tankesätt.

Kommentarer till kapitel Riktlinjer för integrationen under 2020-talet och sammandrag av de viktigaste stegen framåt

-

Lerche Eva
föreningen Luckan r.f - Luckan integration sakkunnig Ann-Jolin Grune